

IGNACY WARDAK

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Sap. Ignacy Wardak, ur. 21 [?] września 1895 r., kolejarz „ruchowiec”, żonaty.

2. i 3. Data i okoliczności zaaresztowania; nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Zostałem aresztowany przez organa NKWD 23 maja 1941 r., pod zarzutem kontrrewolucyjnej *diejatielności* z art. 64, 72 i 74 [kodeksu] BSRR. Sądu nie było, cały czas byłem w śledztwie, siedziałem w więzieniu Pińsk.

23 czerwca 1941 r. wywieziono mnie do więzienia w Jelcu, a potem do więzienia w Kirowie i tam pozostałem aż do amnestii.

4. Opis obozu, więzienia:

Więzienie było murowane, brudne, wilgotne. W celi obliczonej normalnie na 25–30 ludzi, siedziało 170. Podłoga cementowa, spało się na niej bez żadnych sienników i koców, tylko na tym, co było swojego. Higieny żadnej.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Więźniowie byli to przeważnie obywatele polscy. Przestępstwa różne, poziom umysłowy różny – byli ludzie z wyższym wykształceniem, średnim i niższym. Trzymali się dobrze, wzajemne stosunki między Polakami były dobre.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Przebieg przeciętnego dnia – pobudka, śniadanie z pół litra wody gotowanej, 400 g chleba; na obiad pół litra rzadkiej zupy i wieczorem też pół litra rzadkiej zupy. Ubranie mieliśmy swoje. Życie koleżeńskie – ścisłe grono, bo bali się sprzedawczyków, kulturalnego – żadnego. Wszy po nas łążyły, łaźnia była bardzo rzadko, dezynfekcji żadnej.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Stosunek władz NKWD był straszny, przy badaniu używano różnych tortur, jak bicie rewolwerem, kopanie nogą w kości nóg, [bicie] pięściami po twarzy i piersiach i w dołek żołądkowy. Jak nie

chciałem się przyznać, to sadzano do karceru, w którym była napuszczona woda i można było tylko siedzieć. Badanie trwało czasami po osiem–dziesięć godzin na dobę, przeważnie w nocy. O Polsce wygadywali najokropniejsze rzeczy.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska była marna. Brak lekarstw, choroby jak dyzenteria, od której umarło dość dużo ludzi. Nazwisk nie wiem, ponieważ chorych zabierali z celi.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Żadnej łączności z krajem nie miałem.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem z więzienia kirowskiego 17 września [1941 r.] i od razu pojechałem do Tockoje, gdzie formowała się polska armia i wstąpiłem do niej.

Miejsce postoju, 8 marca 1943 r.